

Rammeverk for samisk fjernundervisning

Dette er et redskap for statsforvalterne for økt kvalitet og likeverdighet i tilbudene. Rammeverket gir informasjon til kommuner, fylkeskommuner, skoler, foresatte og elever.

ARTIKKEL | Sist endret: 07.10.2024

Retten til samisk opplæring er regulert i [opplæringsloven § 3-2](#) og [opplæringsloven § 6-2](#).

Adgangen til bruk av fjernundervisning er regulert i [opplæringsloven § 14-4](#).

Hovedregelen er at opplæring skal gjennomføres fysisk på skolen. Opplæringsloven gir allikevel kommunen og fylkeskommunen en mulighet til å gjennomføre deler av opplæring som fjernundervisning, hvis det er gode grunner for det og det er trygt og pedagogisk forsvarlig. En god grunn kan være at det ikke finnes lærere i nærheten som kan undervise i samisk.

Les mer

[Les mer om retten til opplæring i samisk](#)

[Les mer om regelverket for fjernundervisning](#)

Mange av elevene som har rett til opplæring i samisk, bor på steder der det ikke er tilgang på lærere med nødvendig kompetanse. For samiske elever uten muligheter for stedlig undervisning er fjernundervisning den vanligste måten å tilby opplæring på.

Kommuner og fylkeskommuners ansvar

Kommunen og fylkeskommunen skal tilby en del av opplæringen i et samiskspråklig miljø, dersom det er nødvendig for at opplæringen i samisk skal være pedagogisk forsvarlig.

Elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø står i opplæringsloven § 12-2, og gjelder også for opplæring i et samiskspråklig miljø. Elever som får samisk opplæring gjennom fjernundervisning har som regel ikke språkstøtte i sitt nærmiljø, og får ikke praktisert språket utenom i samisktimene. Språksamlinger og hospitering vil gi elevene anledning til å praktisere språket i et samiskspråklig miljø og knyttet til ulike aktiviteter, og vil bidra til å styrke elevenes samiske identitet og tilhørighet.

Kommuner og fylkeskommuner skal informere om retten til opplæring i og på samisk, og andre språkkrettigheter som kvensk/finsk og morsmålsopplæring. Dette står i opplæringsloven § 10-8.

Administrasjon og styring

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har koordineringsansvar for nordsamisk fjernundervisning, og Statsforvalteren i Nordland har koordineringsansvar for lulesamisk og sørsamisk fjernundervisning.

Utdanningsdirektoratet tildeler timer og utbetaler refusjon til kommuner som gir opplæring i sørsamisk, lulesamisk eller nordsamisk, basert på rapportert elevtall i GSI (Grunnskolens informasjonssystem) per 1. oktober hvert år.

Utdanningsdirektoratet tildeler timer og utbetaler refusjon til videregående skoler via fylkeskommunene.

Tilskuddet gis basert på elevtall, fordelt på trinn, språk og språkalternativene første- og andrespråk. Eventuelle timer som benyttes til språksamlinger eller hospiteringer ut over dette, gis det ikke særskilt tilskudd til. Kommunene kan avtale oppgjør seg imellom for å dekke kostnader for språksamlinger/hospiteringer hvis disse gis ved en kommunal skole.

Statsforvalterens rolle er å påse at kvaliteten i samisk fjernundervisning er underlagt samme krav til ledelse, lærerkompetanse, mål, læreplanarbeid og resultat som øvrige krav i opplæringsloven. Statsforvalteren fører tilsyn for å påse at lovverket er implementert på skolen og i kommunen.

Veiledende kriterier for å tilby og motta fjernundervisning

Statsforvalterne i Troms og Finnmark og Nordland har ansvaret for å påse at følgende veiledende kriterier for fjernundervisning blir oppfylt.

Kriterier for den som tilbyr samisk fjernundervisning

1. Pedagogisk og samiskspråklig kompetanse
2. Kompetanse i fjernundervisningsdidaktikk
3. Kompetanse i bruk av tekniske verktøy i opplæringsøyemed

Kriterier for den som mottar samisk fjernundervisning/bostedskommune

1. Kommuner og fylkeskommuner skal gi elever og foreldre informasjon om retten til opplæring i og på samisk. Det følger av opplæringsloven § 10-8. De skal vurdere om begge vilkår for fjernundervisning i samisk er oppfylt.
2. Kommuner, fylkeskommuner og private skoler er ansvarlig for å tilrettelegge for fjernundervisning på skolen.
3. Rektor er ansvarlig for at kontaktlærer og fjernundervisningslærer har rutiner for vurdering.

Statsforvalterne i Troms og Finnmark og Nordland har de siste årene arbeidet systematisk med å sikre at disse kriteriene oppfylles, slik at det kan settes konkrete krav til utformingen av samisk fjernundervisning. For å få dette til har systematisk kompetanseheving vært nødvendig.

Kompetanseutvikling

Statsforvalterne i Troms og Finnmark og Nordland koordinerer målrettede kompetansehevingstiltak innenfor følgende områder:

- pedagogisk kompetanse
- kompetanse i fjernundervisningsdidaktikk
- samisk språkkompetanse
- vurderingskompetanse
- kompetanse i bruk av digitale verktøy

Arbeidet med kompetanseutvikling baserer seg på innspill og tilbakemeldinger fra aktørene i fjernundervisningsarbeidet.

Statsforvalterne søker samarbeid med universitetene og høyskolene som har samisk i fagkretsen, og med eventuelt andre relevante samarbeidspartnere for kompetanseheving.

Retten til informasjon

Statsforvalterne i Troms og Finnmark og Nordland er ansvarlige for at å gi relevant og oppdatert informasjon om samisk opplæring og fjernundervisning til kommuner, fylkeskommuner og private skoler i hele landet. Kommunene og fylkeskommunene informeres også om rutiner for tildeling av timer til opplæring i samisk, refusjon for utgifter til opplæringa, variasjon i pris hos ulike tilbydere og muligheter for eventuelle språksamlinger eller hospiteringsopphold.